

Het Zondagochtend Concert

20 april 2025 - Grote Zaal - 11.00 uur

Steun ons

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later.
concertgebouw.nl/steun-ons

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open. U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer. **Lees bijvoorbeeld het interview met Saskia Voorbach, AVROTROS-presentator van Het Zondagochtend Concert op concertgebouw.nl/voorbach.**

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

27 apr - Grote Zaal

Beethovens *Symfonie nr. 4* en Lalo's *Celloconcert*

4 mei - Grote Zaal

Isabelle van Keulen speelt Mozart & Mendelssohns '*Italiaanse*'

25 mei - Grote Zaal

Bachs *Orkestsuite nr. 3* en Händels *Water Music*

7 sep - Grote Zaal

Openingsconcert met Saint-Saëns' romantische cello en Mendelssohn

**De kaartverkoop voor het seizoen 2025-2026 is van start gegaan!
Bestel op concertgebouw.nl/zondag.**

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw concertbeleving op social media! [#concertgebouw](https://twitter.com/concertgebouw)

Radio Filharmonisch Orkest
Groot Omroepkoor (instudering: Bart Van Reyn)
Diego Fasolis, dirigent
Camilla Tilling, sopraan
Lucia Cirillo, mezzosopraan
Kieran Carrel, tenor

Felix Mendelssohn Symfonie nr. 2 in B, op. 52 'Lobgesang' (1840)
1809-1847 *Sinfonia: Maestoso con moto - Allegretto un poco*
agitato - Adagio religioso
Alles was Odem hat
Lobe den Herrn
Saget es
Er zählet unsre Tränen
Sagt es, die ihr erlöset seid
Ich harrete des Herrn
Stricke des Todes
Die Nacht ist vergangen
Nun danket alle Gott
Drum sing' ich mit meinem Liede
Ihr Völker, bringet her dem Herrn Ehre
und Macht

Het Zondagochtend Concert wordt
elke week door AVROTROS rechtstreeks
uitgezonden op NPO Klassiek.

Een symfonie heeft Felix Mendelssohn het nooit genoemd, nummer 2 is het ook niet en de bijnaam *Lobgesang* kwam evenmin van de componist zelf.

Symfonie-cantate naar woorden uit de Heilige Bijbel voor solisten, koor en orkest, noemde Mendelssohn het stuk. Hoe het dan toch zijn *Tweede symfonie* werd? Simpelweg omdat hij nooit een tweede symfonie had gepubliceerd, dus dat nummer was nog vrij. Waarschijnlijk wilde Mendelssohn nummer 2 reserveren voor de *Italiaanse symfonie*, die hij als tweede had geschreven. Hij wilde dat stuk nog op de schop nemen, maar dat is nooit gebeurd en na zijn dood is de *Italiaanse* als nummer 4 uitgegeven. Zo bleef nummer 2 vrij, ook al schreef hij achtereenvolgens 4, 3 en 5 eerder. De bijnaam *Lobgesang* kreeg het pas na de première vanwege de hymnische lofprijzingen, vooral richting het einde van het werk.

Mendelssohn versus Beethoven

Met een groot stuk voor orkest, koor en solisten ontkwam Mendelssohn niet aan de vergelijking met de *Negende symfonie* van Beethoven. Een vergelijking die Mendelssohn nooit heeft kunnen winnen. Het is inderdaad de vraag of Mendelssohn zonder Beethovens *Ode an die Freude* ooit zijn *Lobgesang* zou

hebben gecomponeerd, maar het meten met de *Negende* van Beethoven is niet helemaal terecht.

Ten eerste was de inspiratiebron van beide componisten verschillend. Beethoven ging voor een viering van de broederschap, in de geest van de Franse Revolutie. Mendelssohn vierde juist de vierhonderdste verjaardag van de boekdrukkunst; Johannes Gutenberg vond vier eeuwen eerder het drukken met losse letters uit. Daar werd in Leipzig, waar Mendelssohn woonde en werkte, een festival aan gewijd. Niet zozeer vanwege de drukkunst op zich, maar vooral omdat die een snelle verspreiding van het lutherse geloof mogelijk had gemaakt. De teksten van het *Lobgesang* komen dan ook voornamelijk uit de Lutherbijbel.

Van duisternis naar licht

In deze teksten maakt het *Lobgesang* een transitie door van duisternis naar licht. Het kantelpunt klinkt als de tenor vraagt: 'Ist die Nacht bald hin?' ('Is de nacht al bijna voorbij?'), waarop de sopraan antwoordt: 'Die Nacht is vergangen, der Tag aber herbei gekommen.' ('De nacht is voorbij, maar de dag is gekomen.') In het stralende koor daarna, 'Die Nacht is vergangen', breekt het licht definitief door.

Een tweede verschil tussen Mendelssohn en Beethoven is dat Mendelssohn er niet op uit was om een symfonie te schrijven. Het *Lobgesang* heeft weliswaar een uitgebreid orchestraal begin, maar in de drie kwartier erna hebben koor en solisten een minstens zo belangrijke rol als het orkest. Het werk staat daarmee dicht bij een cantate dan bij een symfonie. De nieuwste Mendelssohn-Werkverzeichnis uit 2009 plaatst het niet onder de symfonieën, maar onder de geestelijke vocale werken.

Bach

Met veel zang en lutherse teksten verwijst Mendelssohn eerder naar Bach dan naar Beethoven. Een prachtig voorbeeld daarvan is het koraal 'Nun danket alle Gott'. Geïnspireerd door Bach, die ook op deze tekst een koraal had geschreven, begint Mendelssohns koraal eveneens a cappella. Een andere link met Bach is dat de première van het *Lobgesang* plaatsvond in de Thomaskirche in Leipzig, waar Bach jarenlang als cantor had gewerkt. Met de naam 'symfonie-cantate' heeft Mendelssohn niet alleen de combinatie van instrumentaal en vocaal aangegeven, maar ook die van de oudere, religieuze cantate en het relatief nieuwe, wereldlijke genre van de symfonie.

Écht Mendelssohn

Het *Lobgesang* verwijst dus naar zowel Bach als Beethoven, maar de energie en het schijnbare gemak in Mendelssohns muziek doen aan nog een andere componist denken: Mozart. Ook Mendelssohn was een uniek wonderkind dat alles vanaf zijn jongste jaren kwam aanwaaien. De natuurlijke 'flow', waar ook Mozarts muziek om bekendstaat, klinkt al vanaf de eerste maten van het *Lobgesang*. Vol energie opent de trombone het werk, om daarna in een dialoog met het orkest te belanden. Een optimistische melodie in de eerste viool brengt het stuk daarna echt op gang. Zonder zwaar drama of een agressieve toon weet Mendelssohn op zijn eigen manier ook diepgang en lyriek in het stuk te verweven. Inspiratie door Bach en Beethoven moet er volop zijn geweest, de gelijkenis met Mozart is er ook, maar ondanks al die invloeden en gelijkenissen laat Mendelssohn in het *Lobgesang* zijn handelsmerken volop klinken: energie en vitaliteit. Het *Lobgesang* is vooral écht Mendelssohn.

Bart de Graaf